

Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu

(Resmî Gazete ile ilânı : 23 . I . 1954 - Sayı : 8615)

No.
6224

Kabul tarihi
18 . I . 1954

Kanununun mevzuu

MADDE 1. — Bu kanun, yatırım yapılacak teşebbüsün :

- a) Memleketin iktisadi inkişafına yararlı olması;
- b) Türk hususi teşebbüslerine açık bulunan bir faaliyet sahasında çalışması;
- c) İnhisar veya hususi bir imtiyaz ifade etmemesi;

Şartıyla ve Yabancı Sermayeyi Teşvik Komitesinin kararı ve İcra Vekilleri Heyetinin tasvibiyle Türkiye'ye ithal edilecek yabancı sermaye ve dışarıdan yapılacak istikrazlara tatbik olunur.

Bu maddede derpiş edilen ve 8 nci madde ile kurulmuş olan «Yabancı Sermayeyi Teşvik Komitesi» bundan böyle «Komite» diye zikredilecektir.

Ana yabancı sermaye

MADDE 2. — Bu kanunun tatbikatı bakımından ana yabancı sermaye tâbiri aşağıda gösterilen şekilde takdir ve tesbit olunan kıymetlerin mecmuunu ifade eder:

a) Bu kanunun mevzuuna giren bir teşebbüsün verimli bir şekilde kurulması, tevsiî veya yeniden faaliyete geçirilmesi için hariçten ithal edilen :

1. Yabancı para şeklindeki sermaye;
2. Makine, teçhizat, alât ve bu mahiyetteki mallar, makine aksamı, yedek parçalar ve malzeme ile komitenin kabul ettiği sair lüzumlu mallar;
3. Lisanslar, patent hakları ve alâmeti farika gibi fikrî haklar ve hizmetler;
4. 3 nci madde gereğince yeniden yatırılmak suretiyle sermayeye kalbedilen kârlar.

b) Mal, hizmet veya fikrî haklar şeklinde ithal edilen sermayenin kıymeti ve komitece kabul edilen teşebbüs mevzuu mallar ve kıymetler olup olmadığı komitece seçilen eksperler tarafından takdir olunur.

Eksperlerce takdir olunan kıymet, komite tarafından yeniden tetkik ve tadil edilebilir.

Kıymet takdiri, hem menşee memleket parasıyla, hem de ithal zamanında cari resmî kambiyo rayicine göre Türk parasıyla yapılır.

8 nci maddede derpiş olunan itiraz yolu mahfuz kalmak şartıyla komitenin kıymet takdiri hususundaki kararı nihaidir.

Kârların sermayeye kalbi

MADDE 3. — Bu kanuna tâbi bir teşebbüsün yürürlükteki vergi kanunları hükümlerine göre elde ettiği kârlardan ana yabancı sermayenin sahiplerine isabet eden net miktarların tamamı veya bir kısmı komitenin kararıyla ana yabancı sermayeye ilâve edilebileceği gibi 1 nci maddedeki şartları haiz diğer bir teşebbüse de yatırılabilir.

Kârların ve ana sermayenin transferi

MADDE 4. —

a) Aşağıda yazılı kâr ve sermayeler, bu maddenin (c) fıkrası hükümlerine tâbi olarak ana yabancı sermayenin mensup olduğu menşe memleket para cinsiyle ve cari resmî kambiyo rayici üzerinden harice transfer edilir :

1. 31 Aralık 1953 ten sonra elde edilmiş bulunan ve yürürlükteki vergi kanunlarına göre taayyün eden kazançlardan ana yabancı sermaye sahiplerine isabet eden net kârlar ;

2. Bu kanuna tâbi bir teşebbüsün, kısmen veya tamamen tasfiyesi halinde, mâkul fiyatla satış neticesi elde edilen hasılâttan, ana yabancı sermayenin sahiplerine isabet eden hisse ;

3. Bu kanuna göre kurulmuş veya çalışmakta olan bir teşebbüsteki ana yabancı sermayenin kısmen veya tamamen, mâkul fiyatla satışı neticesi elde edilen hasılât ;

4. Bu kanunun 6 ncı maddesi hükümleri dâhilinde akdedilen bir dış istikrazın, istikraz mukavelesi hükümlerine göre hulûl eden resülmal ve faizleri.

b) Maliye Vekâleti veya komite lüzum gördükleri takdirde :

1. Bu maddenin (a) fıkrasının 1 ncı bendine göre transferi istenebilecek miktarları tâyin etmek üzere, bu kanuna tâbi teşebbüsün defterlerini ve vergi beyan-namelerini ;

2. Hisselerin ve mevcutların satışının, istikrazların, hüsnüniyete makrun olup olmadığını ;

Tetkik ettirebilirler.

c) Maliye Vekâleti bu maddenin (a) fıkrası hükümleri gereğince transferi icabeden kârları ile satış bedelleri ve borç resülmal ve faizlerinin transferleri için yapılacak müracaat üzerine gerekli müsaadeyi verir.

Hisselerin transferi

MADDE 5. —

a) Maliye Vekâleti, talep vukuunda, 2 ncı maddede tarif edilen ana yabancı sermayeyi temsil eden ve bir Türk şirketinin defterlerinde mukayyet bulunan hisse senetleri veya muvakkat makbuzlarına aşağıdaki metinde ifade edildiği şekilde garanti verir :

(Bu hisse senedine isabet eden temettüler, transfer zamanında cari olan resmî kambiyo rayici üzerinden, hisse senedi veya muvakkat makbuzun Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına veya onun yabancı memleketlerdeki salâhiyetli mümessillerine ibrazı üzerine, derhal (Menşe yabancı para) olarak transfer edilir. Bu hisse senedi veya muvakkat makbuzun satış hasılatı veya tasfiye neticesi elde edilen hasılattan bu hisse senedi veya muvakkat makbuz sahibine isabet eden miktar, transfer zamanında cari olan resmî kambiyo rayici üzerinden (Menşe yabancı para) olarak Türkiye Cumhuriyetinin numaralı Kanununun 4 ncü maddesi mucibince transfer edilir.)

Maliye Vekili

veya

Salâhiyetli kılacağı memur

b) Bu garantileri haiz bulunan nama muharrer hisse senetleri veya muvakkat makbuzları gerek Türkiye'de, gerekse hariçte her tâbiyetten kimseler arasında

serbestçe tedavül eder. Bu hisse senetlerinin veya muvakkat makbuzlarının Türkiye'de yerleşmiş hakiki veya hükmi şahıslara satışından önce, yerlerine kaim olmak üzere yeniden hisse senedi veya muvakkat makbuz çıkarılsın veya çıkarılmasın, garantilerin iptali için Maliye Vekâletince ibrazı mecburidir.

İstikrazların garanti edilmesi

MADDE 6. —

a) Maliye Vekâleti, bu kanunun 1 nci maddesinde yazılı vasıfları haiz bir teşebbüsün yapacağı dış istikrazın resülmal ve faizleri için teminat veya kefalet mukabilinde bir milyar Türk lirasını geçmemek üzere, Vekiller Heyeti kararıyle kefalet verebilir.

b) Bu kefalet, istikrazın resülmal veya faizlerinin ödenen kısımları için, kendiliğinden kalkar.

Yabancıların istihdamı

MADDE 7. —

a) Bu kanun gereğince kurulan bir teşebbüsün, etüd, kurulma ve işleme devrelerinde 2007 ve 2818 sayılı kanunların koydukları şartlar ve memnuiyetler, böyle bir teşebbüse para yatıran yabancılara, para yatıranların mümessili olan yabancılara, mütehasıs, ustabaşı ve diğer yetişkin personele, komitece, teşebbüsün verimli surette kurulması, genişletilmesi, yeniden faaliyete geçirilmesi veya işletilmesi için gerekli bir devre zarfında, tatbik olunmaz.

b) Yukarıki hüküm, komitece, bu kanunun 1 nci maddesinin koyduğu şartlara uygun olduğu kabul edilen yerli teşebbüslerin istihdam edecekleri yabancı mütehasıs, ustabaşı ve diğer yetişkin personel hakkında da tatbik olunur.

c) Bu madde hükümleri gereğince istihdam edilen yabancılar, Maliye Vekâletinin önceden istihsal edilmiş muvafakati şartıyla, ailelerinin maiyeti maksadıyla veya normal tasarruflarının harice gönderilmesi için kazançlarının, hizmet mukavelelerinde derpiş edilen kısmını, cari resmî kambiyo rayıcı üzerinden, kendi memleketleri parasiyle transfer edebilirler.

Yabancı sermayeyi teşvik komitesi

MADDE 8. —

a) Bu kanunun verdiği vazifeleri görmek üzere Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Umum Müdürünün reisiğinde Hazine Umum Müdürü, İç Ticaret Umum Müdürü, Sanayi İşleri Umum Müdürü, İşletmeler Vekâleti Etüd ve Plân Dairesi Reisi, Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Umumi Kâtibinden müteşekkil bir komite kurulmuştur. Bu komite lüzum gördüğü halde istişari mahiyette olmak üzere diğer vekâlet ve müesseseler temsilcilerinin mütalâalarına müracaat edebilir. Komite kendisine intikal ettirilen müracaatları en geç 15 gün içinde karara bağlar.

Komitenin umumi kâtipliği İç Ticaret Umum Müdürü tarafından ifa ve icabında komite umumi kâtip tarafından toplantıya dâvet olunur.

Komite reis ve üyelerine verilecek ücret İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilir.

b) Komite kararlarına, ilgililere kararın kendilerine tebliği tarihinden itibaren (30) gün içinde itiraz edilebilir. İtiraz mercii Maliye, Ekonomi ve Ticaret ve İşletmeler Vekillerinden terekkübeder. Bu mercinin kararı nihaidir.

MADDE 9. —

- a) Bu kanunun tatbikatında merci Ekonomi ve Ticaret Vekâletidir.
 b) Ekonomi ve Ticaret Vekâleti, komitenin vereceği karar üzerine aynı sermayenin memlekete ithali hususunda ilgili giriş gümrüğüne emir verir.

Yerli ve yabancı sermayenin musavi muamele görmesi

MADDE 10. — Yerli sermaye ve teşebbüslere tanınan bütün haklar, muafiyetler ve kolaylıklardan, aynı sahalarda çalışan yabancı sermaye ve teşebbüsler de aynı şartlar dâhilinde istifade ederler.

MADDE 11. —

a) 1567 sayılı Kanunun verdiği salâhiyete istinaden çıkarılmış olan 13 sayılı Kararın 31 nci maddesi gereğince yatırım yapmış olanlara tanınmış bulunan haklar ile 5583 ve 5821 sayılı kanunlarla tanınmış olan haklar mahfuzdur.

b) 1 Ağustos 1951 tarihi ile bu kanunun meriyete girdiği tarih arasında 5821 sayılı Kanuna göre yapılmış yatırımlar da bu kanunun hükümlerinden faydalanır.

Eski kanunun yürürlükten kaldırılması

MADDE 12. — 5821 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Kanunun meriyete girmesi

MADDE 13. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 14. — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

20 Ocak 1954

<i>Riyaseti Cumhura yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	19 . I . 1954 ve 1/699
<i>Bu kanunun ilânının Başvekâlete bildirildiğine dair Riyaseti Cumhurdan gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	20 . I . 1954 ve 4/24
<i>Bu kanunun muzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 26 130 27 39,107:127,145:171,184:205,212:236, 238,238,241:244

[İnikat : 27:30 — 60 sıra numaralı matbua 27 nci İnikat zaptına bağlıdır.]